

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ

****Öğrenme Hedefi:**** Uygulamalı Davranış Analizi (UDA) ilkeleri, davranış ölçümü, işlevsel değerlendirme ve müdahale yöntemlerini analiz edebilme.

BÖLÜM 1: UDA TEMEL İLKELERİ VE ÖLÇÜM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. UDA'nın "toplumsal açıdan önemli davranışlarla ilgilenmesi" hangi boyutu ile doğrudan ilişkilidir?

- a) Uygulamalı
- b) Davranışsal
- c) Analitik
- d) Teknolojik
- e) Kavramsal Sistematik

Cevap: A. "Uygulamalı" (Applied) boyutu, davranışın birey ve toplum için fonksiyonel ve önemli olmasıyla ilgilidir.

2. Bir davranışın dışarıdan gözlemlenebilen fiziksel formuna veya şekline ne ad verilir?

- a) Sıklık (Frekans)
- b) Süre (Duration)
- c) Bekleme Süresi (Latency)
- d) Yoğunluk (Intensity)
- e) Tepki Biçimi (Topography)

Cevap: E. Topografi, davranışın süresinden veya sıklığından bağımsız olarak fiziksel görünümünü (nasıl yapıldığını) ifade eder.

3. İstenen bir davranışın ardından ortama hoşça giden bir uyarının eklenmesiyle davranışın gelecekte görülme sıklığının artmasına ne denir?

- a) Olumlu Pekiştirme
- b) Olumsuz Pekiştirme
- c) Olumlu Ceza
- d) Olumsuz Ceza
- e) Sönme

Cevap: A. Davranış sonrası ortama bir şey ekleniyor (Olumlu) ve davranış artıyor (Pekiştirme).

4. Bir öğrencinin ödevini bitirdiğinde maruz kaldığı gürültülü ortamdan çıkmasına izin verilmesi hangi sürece örnektir?

- a) Olumlu Pekiştirme
- b) Olumsuz Pekiştirme
- c) Tepkinin Bedeli
- d) Sönme Payı
- e) Mola (Time-out)

Cevap: B. Ortamdan itici bir uyarın (gürültü) çıkarılıyor ve bu durum ödev yapma davranışını pekiştiriyor.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: UDA (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: DAVRANIŞ ARTIRMA VE AZALTMA STRATEJİLERİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Daha önce pekiştirilen bir davranışın artık pekiştirilmemesi yoluyla zayıflatılması sürecine ne denir?

- a) Sönme (Extinction)
- b) Hemen ceza vermek
- c) Davranışı görmezden gelmek
- d) Mola yöntemini kullanmak
- e) Sürekli pekiştirmek

Cevap: A. Sönme (Extinction), davranışın süregelen pekiştirme mekanizmasının kesilmesidir.

6. Sönme süreci başladığında, davranışın sıklığında veya şiddetinde görülen geçici artışa ne ad verilir?

- a) Aşırı Düzeltme
- b) Tepkinin Bedeli
- c) Olumlu Ceza
- d) Sönme Patlaması
- e) Dirençli Davranış

Cevap: D. Sönme Patlaması (Extinction Burst), pekiştirilmemeye başlanan davranışın son bir çabıyla artmasıdır.

7. Yeni bir davranış öğretilirken en hızlı öğrenmenin gerçekleştiği pekiştirme tarifesi hangisidir?

- a) Sabit Oranlı (FR)
- b) Değişken Oranlı (VR)
- c) Sabit Aralıklı (FI)
- d) Değişken Aralıklı (VI)
- e) Sürekli Pekiştirme (CRF)

Cevap: E. Sürekli pekiştirme (her doğru tepkinin ödüllendirilmesi) başlangıçta en hızlı öğrenmeyi sağlar.

8. Kumar makinelerinde kullanılan ve sönmeye karşı en dirençli olan pekiştirme tarifesi hangisidir?

- a) Sabit Oranlı (FR)
- b) Değişken Oranlı (VR)
- c) Sabit Aralıklı (FI)
- d) Değişken Aralıklı (VI)
- e) Sürekli Pekiştirme (CRF)

Cevap: B. Değişken Oranlı (Variable Ratio), belirsiz sayıda tepki sonrası pekiştirme sunduğu için sürekliliği en yüksektir.

muratvuranlar.com

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: UDA (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: ÖĞRETİM TEKNİKLERİ VE İPUÇLARI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Hedef davranışa giden yolda, davranışın ardışık yaklaşımlarının pekiştirilmesine ne ad verilir?

- a) Şekil Verme (Shaping)
- b) Zincirleme (Chaining)
- c) Model Olma
- d) Gözlemle Öğrenme
- e) Silikleştirme (Fading)

Cevap: A. Şekil verme (Shaping), davranışın sıfırdan küçük adımlarla (yaklaşımlarla) oluşturulmasıdır.

10. Bir beceri analizindeki tüm basamakların her öğretim oturumunda öğretilmeye çalışıldığı yöntem hangisidir?

- a) İleriye Zincirleme
- b) Geriye Zincirleme Pekiş.
- c) Tüm Görev Sunumu
- d) Tersine Zincirleme
- e) Aşamalı Şekil Verme

Cevap: C. Tüm Görev Sunumu (Total Task Presentation), becerinin bütün olarak her seferinde çalışılmasıdır.

muratvuranlar.com

11. Öğrenciye elinden tutarak bir harfi yazdırmak hangi ipucu türüne örnektir?

- a) Fiziksel İpucu
- b) Sözel İpucu
- c) Model Olma İpucu
- d) İşaret İpucu
- e) Görsel İpucu

Cevap: A. Tam fiziksel ipucu, en yoğun kontrol sağlayan ipucu türüdür.

12. Hedef davranışla aynı anda yapılamayacak, fiziksel olarak zıt bir davranışın pekiştirilmesine ne denir?

- a) DRA (Alternatif Dav.)
- b) DRI (Uyuşmayan Dav.)
- c) DRO (Diğer Dav.)
- d) DRL (Düşük Oranlı Dav.)
- e) DRH (Yüksek Oranlı Dav.)

Cevap: B. DRI (Differential Reinforcement of Incompatible Behavior), uyuşmayan davranışın pekiştirilmesidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: UDA (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: DAVRANIŞIN İŞLEVLERİ VE ABC KAYDI

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Aşağıdakilerden hangisi UDA'da kabul edilen davranışın 4 temel işlevinden biri DEĞİLDİR?

- a) Sosyal-Dikkat Çekme
- b) Nesne/Etkinlik Elde Etme
- c) Kaçma/Kaçınma
- d) Duyusal/Otomatik Uyarımsal
- e) Bilişsel Yapılandırma

Cevap: E. Bilişsel yapılandırma bir işlev değil, kuramsal bir yaklaşımdır. UDA işlevleri somut ve gözlenebilirdir.

14. ABC kaydındaki 'A' harfi neyi temsil etmektedir?

- a) A: Ayırt Edici Uyarın
- b) B: Davranış (Behavior)
- c) C: Sonuç (Consequence)
- d) D: Veri (Data)
- e) A: Öncül (Antecedent)

Cevap: E. Antecedent (Öncül), davranıştan hemen önce meydana gelen olayları ifade eder.

muratvuranlar.com

15. Davranışın nedenlerini belirlemek için değişkenlerin sistemli olarak manipüle edildiği yöntem hangisidir?

- a) İşlevsel Analiz
- b) Betimsel Değerlendirme
- c) Dolaylı Değerlendirme (Anket vb.)
- d) Doğrudan Gözlem
- e) Ölçüt Bağımlı Testler

Cevap: A. İşlevsel Analiz (Functional Analysis), en yüksek kanıt düzeyine sahip deneysel değerlendirmedir.

16. Öncül uyarın ile ipucu arasına başlangıçta 0 saniye, ilerleyen oturumlarda 4 saniye süre koyulan yöntem?

- a) Sabit Bekleme Süreli İpucu
- b) Eşzamanlı İpucu Sunumu
- c) Artan Bekleme Süreli İpucu
- d) İpucunun Giderek Azaltılması
- e) İpucunun Giderek Artırılması

Cevap: A. Sabit Bekleme Süreli İpucu (Constant Time Delay), bekleme süresinin sabit kaldığı (genelde 4-5 sn) yöntemdir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: UDA (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: GENELLEME, KALICILIK VE ETİK

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Bir çocuğun "elma" kelimesini sadece öğretmenin kartında değil, evdeki gerçek elmada da söylemesi?

- a) Uyarıcı Genellemesi
- b) Tepki Genellemesi
- c) Kalıcılık (Maintenance)
- d) Ayırım Yapma (Discrimination)
- e) Zamana Yayma (Duration)

Cevap: A. Uyarıcı Genellemesi, aynı tepkinin farklı uyarıcılar (kart vs gerçek elma) karşısında verilmesidir.

18. Bir müdahale programının hedefinin ve sonuçlarının aile ve toplum için ne kadar değerli olduğu?

- a) Uygulamalı Olma
- b) Sosyal Geçerlik (Social Validity)
- c) İçsel Geçerlik
- d) Dışsal Geçerlik
- e) Güvenilirlik (Reliability)

Cevap: B. Sosyal Geçerlik, müdahalenin gerçek yaşamdaki kabul edilebilirliği ve önemidir.

19. UDA uygulayıcılarının uyması gereken BACB etik kuralları arasında hangisi yer alır?

- a) Gizlilik (Confidentiality)
- b) Zarar Vermeme (Do No Harm)
- c) Bilinçli Onam (Informed Consent)
- d) Çıkar Çatışmasından Kaçınma
- e) Hepsi UDA etik kodlarıdır.

Cevap: E. Tüm bu maddeler etik kurulun profesyonel ve etik uyum kuralları içindedir.

20. Bireyin kendi davranışını değiştirmek için UDA ilkelerini kendisi üzerinde uygulaması süreci?

- a) Kendini Yönetme (Self-Management)
- b) Kendi Verisini Tutma
- c) Kendi Sonuçlarını Düzenleme
- d) Kendi Davranışını İzleme
- e) Hepsi doğrudur.

Cevap: E. Kendini yönetme süreci izleme, veri tutma ve sonuçları belirlemeyi kapsar.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: UDA (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: VERİ ANALİZİ VE GRAFİKLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Gözlem süresinin aralıklara bölündüğü ve davranışın SADECE aralık sonundaki anlık durumuyla ilgilenilen kayıt?

- a) Sıklık Kaydı
- b) Anlık Zaman Örneklemi (Momentary)
- c) Bütüncül Zaman Aralığı Kaydı
- d) Yarıda Kesilmiş Zaman Aralığı
- e) Süre Kaydı

Cevap: B. Anlık Zaman Örneklemi, gözlemcinin sadece aralık bittiği anda bakmasını gerektirir.

22. Bir öğretmenin "ödevini yap" komutu ile öğrencinin ödevi başlaması arasında geçen sürenin kaydı?

- a) Süre Kaydı (Duration)
- b) Bekleme Süresi (Latency) Kaydı
- c) Tepkiler Arası Süre (IRT)
- d) Frekans Kaydı
- e) Oran Kaydı

Cevap: B. Bekleme Süresi (Latency), uyarın ile tepkinin başlangıcı arasındaki süredir.

23. UDA'da yaygın olarak kullanılan bir çizgi grafikte aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- a) Eksenlerin kesişmesi (0,0)
- b) Veri noktaları ve veri yolu
- c) Faz değişim çizgileri (Dikey kesik)
- d) Koşul etiketleri (Başlama Düzeyi vb.)
- e) Sütun grafiği çubukları

Cevap: E. UDA'da temel grafik tipi çizgi grafikdir; sütun grafiği daha çok karşılaştırmalı veriler içindir.

24. Bir grafik üzerindeki veri noktalarının genel yönelimi (yukarı, aşağı, yatay) neyi ifade eder?

- a) Düzey (Level)
- b) Eğilim (Trend)
- c) Değişkenlik (Variability)
- d) Hız (Rate)
- e) İstikrar (Stability)

Cevap: B. Eğilim (Trend), verilerin zaman içindeki genel gidişatını veya yönünü belirtir.

25. Üç farklı öğrenci, üç farklı davranış veya üç farklı ortam için aynı müdahalenin etkisinin test edildiği desen?

- a) ABAB Deseni (Geri Dönüşlü)
- b) Çoklu Başlama Deseni (Multiple Baseline)
- c) Değişen Ölçüt Deseni (Changing Criterion)
- d) Çoklu İşlem Deseni (Multielement)
- e) Vaka İncelemesi

Cevap: B. Çoklu Başlama (Multiple Baseline), geri dönüşün etik olmadığı durumlarda tercih edilen güçlü bir desendir.